

Kombinat »INPO« i »Ribogojilište Bugojno«

Kombinat INPO nastao je 1974. godine integracijom ZZ »Jedinstvo«, Trgovačkog poduzeća »Resnik«; poduzeća »Žitorod« te Hladnjače i klaonice. Odmah na početku osnivanja kombinata njegova je organizacija podešena prema principu specijalizacije. U tome smislu formirane su sljedeći OOUR-i:

1. Mlinska industrija
2. Poljoprivredna proizvodnja,
3. Hladnjača i klaonica,
4. Trgovina na veliko,
5. Trgovina na malo,
6. RZ zajedničkih poslova.

Iz ovoga je vidljivo da su u sastavu kombinata zastupljene OOUR-i iz oblasti proizvodnje i prometa. Rastom kombinata pripojen mu je OOUR »Kvalitet«, čija je osnovna djelatnost proizvodnja sredstava HTZ-a, i RO »Bosnapromet« iz Duvna, a iz njegova sastava istupilo je OOUR »Kvalitet« i pripojen SOUR-u »Borac« iz Travnika.

Sadašnja organizacija kombinata izgleda ovako:

1. RO »Mlinpek«, Bugojno,
2. RO »Poljoprodukt«, Bugojno,
3. RO »Inpopromet«, Bugojno,
4. RO »Inpoturist«, Bugojno,
5. RO »Bosnapromet«, Duvno,
6. RO »Ugostiteljstvo«, Duvno,
7. RO »Vitorogpromet«, Kupres,

8. RZ zajedničkih poslova,
9. Interna banka

Osnovna djelatnost RO »Mlinpek« jeste mljevenje brašna i proizvodnja pekarskih proizvoda. Osnovna djelatnost RO »Poljoprodukt« kooperativna je djelatnost, poljoprivredna proizvodnja, klanje i prodaja mesa i mesnih prerađevina te proizvodnja ribe.

Osnovna djelatnost »Inpoturista« jeste ugostiteljska djelatnost i prodaja smještajnih kapaciteta.

Osnovna djelatnost RO »Inpopromet« jeste promet na veliko i malo, a RO »Bosnapromet« i »Vitorogpromet« trgovina na malo.

Na nivou kombinata rade zajedničke službe koje obavljaju poslove od zajedničkog interesa za kombinat, a to su prvenstveno Sektor za razvoj i Sektor za EOP (elektronska obrada podataka). Elektronska obrada kao sektor počela je funkcionirati u 1987. god. nabavkom računala NCR Taver od UNIS-a.

Rad Sektora namijenjen je efikasnijoj obradi informacija za poslovno odlučivanje, budući da je nužno racionalno i efikasno odlučivati.

Interna je banka financijska institucija koje je osnovni zadatak koncentriranje financijskih sredstava na nivou kombinata kao složene organizacije udruženog rada.

U svom razvojnem putu kombinat je dosta učinio na planu investicione aktivnosti koja je osnov za ekspanziju.

U tom pogledu nužno je nabrojati važnije investicione kapacitete koji su završeni u razvojnom putu kombinata, a to su:

1. gradnja silosnih kapaciteta od 1 500 vagona,
2. gradnja Distributivnog centra površine 12 000 m²,
3. gradnja hotela »Kalin«, »A« kategorije, sa 150 kreveta za noćenje,
4. gradnja motela »Akvarijum« sa 130 kreveta za noćenje,
5. gradnja industrijske pekare kapaciteta 2 200 kg pekarskih proizvoda na sat,
6. gradnja skladišnog prostora kapaciteta oko 4 500 m² u Duvnu,
7. gradnja skladišnog prostora u Kupresu, oko 1 500 m²,
8. gradnja robne kuće u Duvnu površine oko 2 400 m²,
9. modernizacija maloprodajnih kapaciteta.

Prema tome, Kombinat INPO imao je intenzivnu investicionu djelatnost i nabiranje sagrađenih objekata daleko bi nas dovelo; zato smo naveli samo krupnije investicione zahvate, uz napomenu da se investicionom aktivnošću nastojalo humanizirati i rad radnika na svim nivoima (nabava pomoćnih sredstava rada, viljuškara, kara, strojeva za paletiranje itd.).

U pripremnim funkcijama rad se modernizirao uvodeanjem EOP-a i poboljšanjem uvjeta rada gradnjom i modernizacijom upravnih zgrada.

U oblasti društvenog standarda akcenat je bio na gradnji stanova za radnike. U svom razvojnom putu i, pored teškoća, kombinat INPO nije zanemario tu djelatnost, tako da je godišnje prosječno dijeljeno 6 stanova, kao i dosta kredita za individualnu gradnju.

U oblasti društvene ishrane sagrađene su kuhinje za društvenu prehranu u RO »Mlinpekt« i u RO »Inpopromet« te u OOUR-u »Inpokomerc«, a nekim se radnicima daju komercijalni bonovi koje mogu realizirati u našim trgovinskim i ugostiteljskim objektima.

Što se tiče sporta i razonode, učinjen je znatan korak organizacijom Radničkih sportskih igara koje su bile faktor zblizavanja radnih ljudi i razvoja bratstva i jedinstva.

Na nivou Kombinata planiraju se u god. 1990, računato u baznim cijenama, sljedeće veličine:

		Stopa rasta
1. ukupni prihod	21 451 926 000.—	5,39
2. utrošena sredstva	19 071 486 000.—	5,06
3. dohodak	2 380 440 000.—	8,01
4. čisti dohodak	1 380 196 000.—	8,45
5. BLD	1 242 101 000.—	6,34
6. ostatak dohotka	246 902 000.—	9,58

Prema tome, u budućem razvoju planiraju se dinamične stope rasta svih elemenata ekonomije.

Unutar Kombinata RO »Poljoprodukt« planirane su naročito visoke stope rasta, to pokazuje sljedeća tabela:

1. ukupni prihod	2 594 235 000.—	17,40
2. dohodak	262 952 000.—	22,60
3. ostatak dohotka	27 653 000.—	30,67

Ovako visoke stope rasta rezultat su visoke investicione aktivnosti unutar pomenute RO, a u tome je veliko učešće ove RJ.

U ovom izlaganju važno je napomenuti da su kadrovi osnovni pokretači razvoja, pri čemu se posebna pažnja poklanja privlačenju visokostručnih kadrova.

Da je ova koncepcija dominantna, vidi se iz sljedeće tabele:

Red. broj	Kategorija radnog mjesta	Plan 1990.	Stopa rasta
1.	VSS	15,7	9,44
2.	VŠS	12,3	4,23
3.	VKV	119	3,54
UKUPNO:		549	3,37

Prema tome, vidimo da je u kadrovskoj politici akcenat na visokostručnim kadrovima koji će pomoći razvoj, osobito kadrovi sa VSS za komercijalne poslove i EOP.

U narednom srednjoročju plan investicija nije tako dinamičan jer je stvorena osnova za rad, a investiciona aktivnost usmjerena je otklanjanju uskih grla i jačanju obrtnih sredstava.

Na nivou Kombinata planiraju se ukupno ulaganje u iznosu od 4 359 305 000.— dinara, od toga u RO »Poljoprodukt« 1 422 050 000.— U ovoj RO planira se uređenje zemljišta površine 409 ha, proširenje proizvodnje, dogradnja hladnjače i klaonice, gradnju sistema navodnjavanja i proširenje kooperativnih odnosa.

U ovom kratkom izlaganju nastojala sam da prezentiram Kombinat sa svim njegovim OOUR-ima i da ukažem na razvojni put, uz napomenu da većina RO unutar Kombinata posluju rentabilno.

Ribogojilište je RJ unutar OOUR-a »Poljoprivredna proizvodnja«. Njegova je osnovna djelatnost proizvodnja konzumne ribe i mladi.

Prijašnji kapacitet povećao se sa 20 t konzumne pastrmke na 55 t. Problem ribnjaka nije proizvodnja, nego plasman. Stoga je sagrađena i ribarnica površine 35 m².

U budućem razvoju akcenat će biti na proširenju maloprodajne mreže u većim potrošačkim središtima.

Osnovni problem u proizvodnji jeste nedovoljan kapacitet vode, a to je i limitirajući faktor za budući razvoj.

Uz ostalo, povoljni uvjeti za reprodukciju omogućavaju veliku proizvodnju mladi koju nije lako plasirati s obzirom na veliku proizvodnju konkurentskih kuća.

U budućem razvoju pri proizvodnji kalifornijske pastrmke naglasa će biti na:

1. proširenje proizvodnih kapaciteta na istoj ili na drugim lokacijama,
2. proširenju maloprodajne mreže u većim potrošačkim središtima,
3. modernizaciji rada u procesu operative i pripreme funkcije.

Sve su te aktivnosti nužne jer riba sve više postaje proizvod koji se konzumira u našim domaćinstvima s obzirom na povoljniju cijenu i nutritivnu vrijednost u ishrani.

NADA MUSTAPIĆ, dipl. vet.